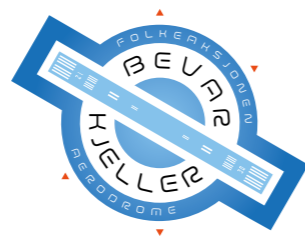

*Kjeller - verdens
eldste flybase!*

*Kjeller - en verden
full av eventyr!*

VEDLEGG

FORTID - NÅTID - FRAMTID

«Framtiden tilhører våre barn og neste generasjoner.

Hva sier dagens barn og ungdom i alderen 10 til 20 år; er de enige i en nedleggelse av flyplassen, en halvveis nedleggelse eller en bevaring av hele Kjeller flyplass?

Hva sier dagens familier hvis våre barn og neste generasjoner blir fratatt mulighetene til utdanning, opplevelser og mestring som vi tar som en selvfølge i dag?

«Kjeller flyplass er for luftsporten det samme som Holmenkollbakken er for norsk hoppSPORT», hevder generalsekretær i NLF, John Eirik Laupsa.»

NOTAT FRA AERONORGE -interesseorganisasjon for norsk luftfart (under etablering)

KJELLER FLYPLASS

**VERDENS
ELDSTE
FLYBASE**

ARNESTED FOR
NORSK LUFTFART

- 1) Krigsflyger Wilhelm Mohr og skoleelev Gabriel Berg etter en historisk flytur til Gardermoen 11. juni 2014
 2) Skoleflyet F.F.9 Kaje ble konstruert og bygget ved Flyfabrikken på Kjeller - etterfulgt av Moth og Tiger Moth.
 3) Veteranflypilot Morten K. Agerup Myhr i Tiger Moth DH82A LN-KFT under trening før Flydagene i 2014.

- 4) Gabriel Berg i Fairchild Cornell LN-BIF.
 5 og 6) Takeoff fra Kjeller 11. juni 2014 og formasjon med Wilhelm Mohr i Safir.

NASJONALT ARVESØLV

Kjeller har i snart 20 år vært landets hovedmåflyplass, etter at flymiljøet tapte kampen om å beholde Fornebu i 1998 og samtidig fikk store operative begrensninger ved OSL på Gardermoen.

Stortingets «Fornebuløfte» er fortsatt ikke innfridd, over 20 år etter flyttingen av hovedflyplassen fra Fornebu til Gardermoen.

Nå risikerer flymiljøet et nytt alvorlig tilbakeslag hvis Kjeller flyplass nedlegges, helt eller delvis.

Flyklubbene i Småflyhavna har i over 60 år videreført stolte tradisjoner som startet med de første flygningene i 1912, fortsatte med etablering av flyskolen fra 1914 og flybataljonene på 1920- og 1930-tallet.

Roald Amundsen var første flyelev på Kjeller og tok landets første flysertifikat. Med luftskipet Norge fløy Roald Amundsen og 15 mann over Nordpolen natt til 12. mai 1926. Han og rormann Oscar Wisting ble dermed de første som nådde begge polpunktene, takket være pilotutdanningen på Kjeller 13 år tidligere.

Etter 2. verdenskrig har utviklingen på Kjeller vært et like stort eventyr, både militært og sivilt, med en rekke «spin-off» innen teknologi, forskning og innovasjon.

Det påhviler et stort ansvar å forvalte vårt nasjonale arvesølv.

1) Gipsy Moth 125 LN-KFM under Flydagene 11.-12. juni 2016, klart for motortesting etter 10 års restaurering

2) Kjeller Airshow er populært for små og store, gamle og unge. 3) Starfighter 755 under Flydagene i 2016.

4 og 5) Levende historie og Aerostars med oppvisning under Flydagen på Kjeller 3. juni 2012.

6) Erling Kjærnes i Forsvarsmuseet, plasskommandant Rune Fromreide Sommer og Ole-Asbjørn Fauske i FAKT.

FLYDAGER 28 ÅR PÅ RAD

Flydagene på Kjeller er landets største årlige airshow og ble i 2016 arrangert for 28. gang på rad, over to dager med stor suksess.

Oslo Airshow 1.-2 september 2012 var et hovedarrangement som avrundet jubileumsåret i regi av «Prosjekt Norsk Luftmakt» i Luftforsvaret. Airshowet samlet tidenes folkehav foran Oslo rådhus og ved Aker Brygge.

Suksessen har blitt fulgt opp av arrangementer tidlig i september de påfølgende årene på Kjeller, fra 2013 til 2016.

Norwegian Spitfire Foundation (NSF) og Kjeller Flyhistoriske Kulturpark (KFK) har i samarbeid med Veteranflygruppen (NRFV) og Kjeller Flyhistoriske Forening (KFF) invitert til årlige «miniflydager»; 'Spitfire til Kjeller' i 2014, 'Mustang til Kjeller' i 2015 og 'Hurricane til Kjeller' i 2016.

Kjeller er hele landets flyplass og en «city airport» for Romerike og Oslo, en sentral og betydelig infrastruktur for luftfartsnorge, med et høyt antall besøkende fly og helikoptre fra innland og utland.

Som «city airport» er Kjeller et konkurransefortrinn for næringslivet i Skedsmo, Romerike og Oslo som allerede i dag brukes aktivt. Med ny flyteknologi i fremtiden er det bare fantasien og midlene som vil begrense mulighetene.

1

4

2

3

5

NORGES SVAR PÅ DUXFORD

Kjeller er en verden full av eventyr!

Hangarene i Småflyhavna på Kjeller er overfylt. Over 100 fly har tilhold på flyplassen - fra Norges eldste luftdyktige flymaskiner til de mest moderne og miljøvennlige.

Her kan besøkende oppleve Gipsy Moth, Tiger Moth, Army Cub, Fairchild Cornell, Harvard, Noorduyn Norseman, Broussard, Cessna Birddog, Saab Safir, DHC-1 Chipmunk, Bücker Jungmann og Piaggio Focche-Wulf, for å nevne noen av de mange klenodiene som hører hjemme på verdens eldste flybase med operativ drift.

Kjeller har den største samlingen av veteranfly i Nord-Europa, med et enestående flymiljø som hvert år arrangerer gratis flydager som stort sett er basert på dugnadsarbeid.

Kjeller har en unik kulturarv som strekker seg fra flypionertiden før 1. verdenskrig til dagens flyaktivitet, med markedets mest støysvake og miljøvennlige skolefly. AIM Norway som i 2016 feiret 100 år siden etableringen av Flyfabrikken på Kjeller, har omfattende produksjon av haleflater til kampflyet F-35, og eneste selskap med denne type produksjonsavtale i Europa.

Etter 2. verdenskrig har jetflyene gjort sitt inntog på Kjeller, hvor de har operert i over 60 år. De utgjør en viktig del av en unik kulturarv.

1) Duxford Aerodrome sør for Cambridge er et av Englands største opplevelsessentre med flere museer.

2) Imperial War Museum (IWM) på Duxford har en egen etasje full av aktiviteter for barn og ungdom.

3) På en av maskinene vises hvordan thrust fra motoren får fly til å bevege seg med hastighet framover.

4) Kjeller er verdens eldste flybase,

og kan bli Norges svar på Duxford.

5) IWM-utstilling om luftfartsframtiden.

1

2

- 1) Morten K. Agerup Myhr i Tiger Moth 189 LN-KFT med passasjer Marit Heiberg fra Kunnskapsbyen Lillestrøm.
 2) Kjeller var landets eneste landflyplass fram til Bømoen, Sola og Fornebu stod ferdig i 1935, 1937 og 1939. 18 FF-5 T-1 ble bygget på Kjeller i årene 1918-1921, som ble etterfulgt av 19 FF-9 Kaje i 1922-1926.

3

4

- 3) 125 LN-KFM er verdens eldste serieproduserte Moth, levert i 1929.
 4) Svensk-norsk samarbeid på ENKJ.

VINN-VINN-SITUASJON

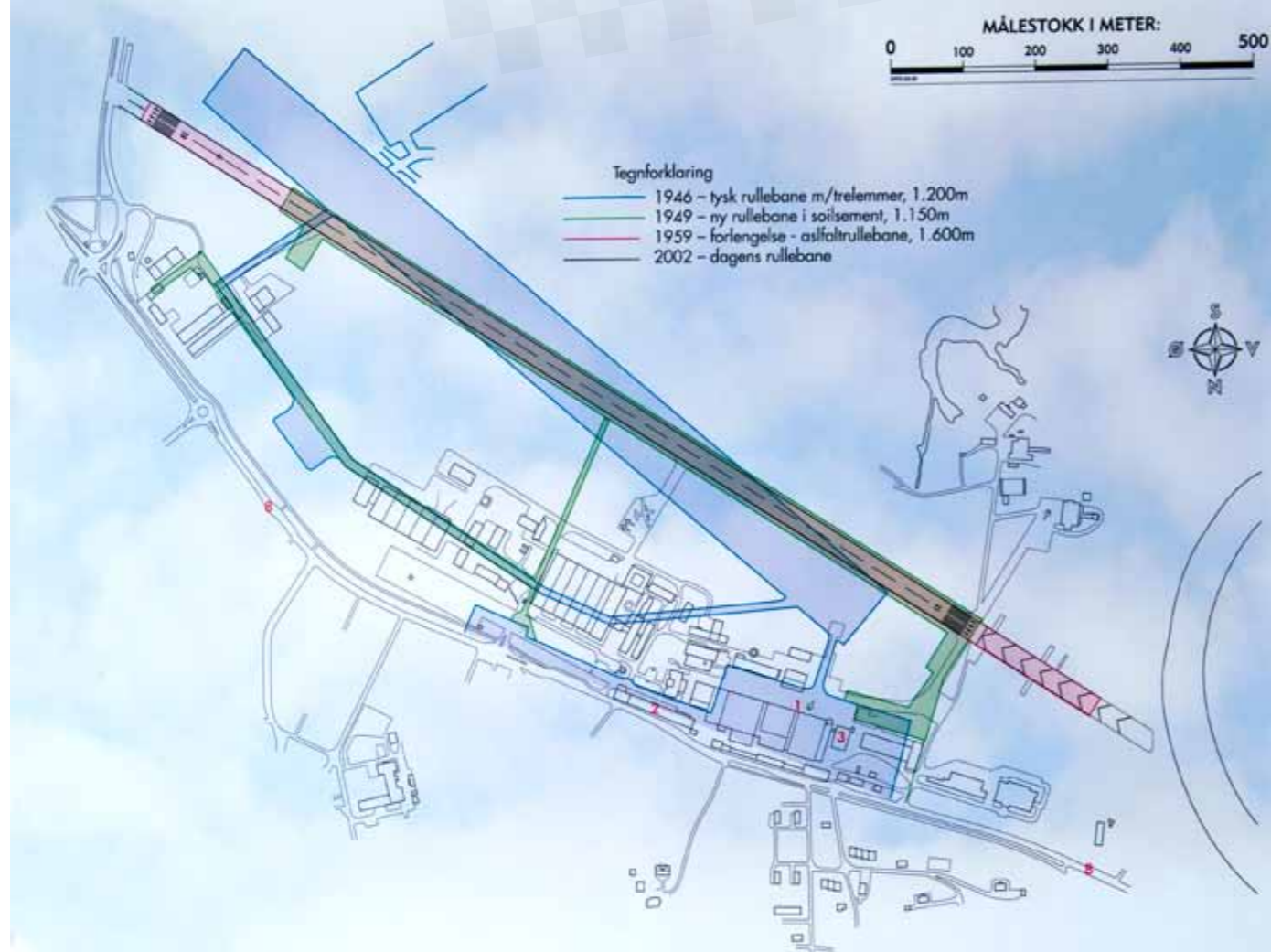
Et levende og inspirerende flyuniversitet i samspill med lokale teknologi-, forsknings- og innovasjonsmiljøer kan skape vinn-vinn-situasjon i en bærekraftig og framtidsrettet byutvikling av Kjeller og Lillestrøm.

Internasjonal luftfart er kanskje mer enn noen gang avhengig av innovasjon, noe som setter tydelig preg på Paris Air Show og Farnborough International Airshow, verdens største airshow og salgsmesser som arrangeres annethvert år i Frankrike og Storbritannia.

Et opplevelsessenter på Kjeller kan bli en tidsreise fra fortid og nåtid til fremtiden i norsk og internasjonal luftfart og luftmakt. Det kan skape en unik arena for læring i samspill med teknologi-, forsknings- og innovasjonsmiljøer.

Kjeller ble etablert som forsvarsverk i 1912, få år etter unionsoppløsningen med Sverige. Over 104 år etter er det etablert et utstrakt svensk-norsk samarbeid på Kjeller flyplass. Luftfartsskolen og Scandinavian Aviation Academy (SAA) har etablert et felles selskap som tilbyr integrert utdanning av trafikkpiloter.

En rikholdig historie på Kjeller er en evigvarende inspirasjonskilde. Verdens eldste flybase kan bli et nasjonalt innovasjonssenter - for alle som vil tenke nytt og være med på å skape framtidens Norge.

Tegningen viser utviklingen av rullebanen siden tyskerne la det første faste dekke under okkupasjonen av Norge i 1940-45.

Tallene på bildene til høyre og venstre viser bygninger, veier etc. som eksisterer også i dag.

- 1 Hall 3 & 4 som også brukes i dag som verksted for fly.
- 2 Gamle administrasjonsbygget.
- 3 Malerverkstedet.
- 4 Kjeller gård.
- 5 Bombekrater fra den amerikanske eller den britiske bombing av Kjeller under krigen.
- 6 Sogna.
- 7 Kjellergata.
- 8 Fetveien
- 9 Storgata.
- 10 Brøter Gård

1) Kjeller ble bombet i 1940, 1943 og 1944. Bildet fra 1946 viser bombekraterne på Kjeller etter angrepet i 1944.
9. april 1940: Tysk luftangrep med Heinkel He 111 bombefly. 18. nov. 1943: Amerikansk dagangrep med 78 B-24 Liberator som slapp 838 bomber. 29. april 1944: Britisk nattangrep med fire jagere og 51 Lancaster.

2) Ole Reistad evakuerer 9. april 1940.
3) Eskil Amdal i F-16 på Kjeller i 2012.
4) Ole Jacob Flæten og Finn Terje Skyrud.

FYSISKE SPOR

«Mange av de fysiske sporene fra andre verdenskrig er forsvunnet, eller er i ferd med å forsvinne. Det gjør det desto viktigere å ta vare på de gjenværende kulturminnene fra krigen», ifølge Riksantikvaren, som er et norsk statlig direktorat med ansvar for forvaltning av kulturminner og kulturmiljøer.

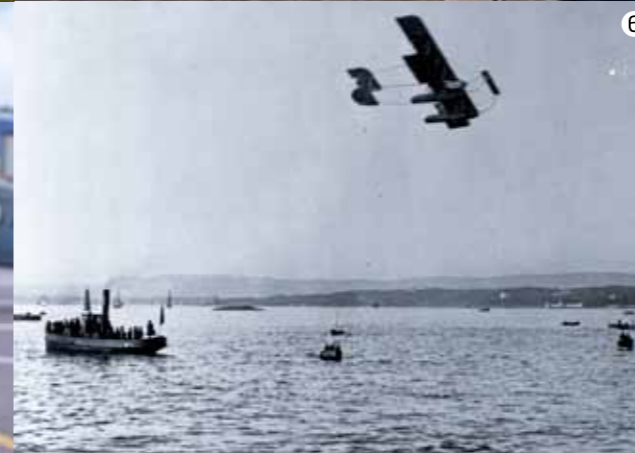
8. august ble 21 av Kystverkets sjømerker og havneanlegg fredet*, fra Vardø i nord til Mandal i sør.

På Kjeller er det mange fysiske spor fra 104-års kontinuerlig aktivitet på flyplassen. Nedenfor Kjeller gård ble Hærens flyveskole og flyfabrikk etablert i 1914 og 1916. Flere av bygningene nær Fetveien er vernet.

Veteranflymiljøet og flyklubbene ivaretar viktige kulturminner i norsk luftfart. De er lokalisert i Småflyhavna - samme plass hvor Flybataljonene opererte på 1920- og 1930-tallet.

Administrasjonsbygningen for Hovedflyverkstedet og Flybataljonene ved «Den ytre flyveplass» overlevde tre bombeangrep under 2. verdenskrig; 9. april 1940, 18. november 1943 og 29. april 1944.

* www.riksantikvaren.no/Aktuelt/Nyheter/21-kystanlegg-fredet

1) Småflyhavna under Flydagen på Kjeller, samme sted hvor flybataljonene opererte på 1920 og 1930-tallet.

2) Pär Cederqvist i Spitfire RW386 SE-BIR tilhørende Biltema på Kjeller Airshow 12. juni 2016.

3) Veteranenes Fallskjemklubb i møte med Pär Cederqvist etter oppvisninger med Spitfire i 2014.

4) 38 DH82 ble bygget i 1933-1938.

5) Statsråd Ketil Solvik-Olsen på ENKJ.

6) Einar Sem-Jacobsen flyr Longhorn.

ADVARER MOT NEDBYGGING

«Det er en voldsom sult etter å bygge ut tomter. Vi som er et nybyggersamfunn i Norge, vi tror at enhver tomt er en potensiell byggetomt. Det er farlig. Da [...] mister vi åpenheten, friheten», uttalte arkitekt og byplanrådgiver i Oslo, Peter Butenschön til NRK 15. sept. 2016.

«...så blir det tettere, trangere og fattigligere på mange måter [...]»

«Det er en trend i norske byer, at man bygger igjen de åpne rommene. Almenningen blir tatt fra folk. Det tror jeg ikke man skal gjøre. En skal ikke tro at enhver åpen plass er en potensiell byggetomt».

«Vi må nå mer enn noen gang forsvare almenningen mot kåte utbyggere, som vil bruke enhver kvadratmeter til å bygge noe nytt», sier Peter Butenschön til Kulturnyt.

Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen ble invitert til flytur fra Kjeller i 2014, samtidig som flyplassen feiret 100 år etter Roald Amundsens første flysertifikat i Norge:

«Flyturen gir mange inntrykk. En ser at selv om det er stor folketetthet i og rundt Oslo, så er det også veldig mange åpne områder. Det må være mulig å finne løsninger som både ivaretar transportbehov, friluftsinnteresser og folks boligbehov».

1

2

3

4

5

KONSEKVENSER

Ifølge Luftfartstilsynet vil en nedlegging av Kjeller flyplass føre til store og negative konsekvenser. Det vil ramme hundrevis av ansatte i AIM Norway og Forsvaret.

I fjor kunngjorde statssekretær Tom Cato Karlsen at Samferdselsdepartementet (SD) ønsker å få på plass en «masterplan for allmennflygning».

Under åpningen av Flyoperativt Forum i april, kunngjorde Tom Cato Karlsen at Norge bør ha samme ambisjoner som Storbritannia, som vil bli det beste landet i verden for GA.

En satsing på Kjeller vil ha stor betydning for norsk luftfart, hvor vi de nærmeste årene vil oppleve introduksjonen av elektriske og hybride fly, med nye og innovative løsninger som vi knapt ser konturene av i dag.

«Fortid, nåtid, framtid» var en rød tråd gjennom hele 100-årsjubileet for norsk luftfart og luftmakt i 2012.

En utvidet kartlegging av konsekvenser og mulige konseptvalg vil kreve tid, men kan få stor og langsiktig betydning for våre barn og neste generasjoner.

1) Eskil Amdal (foran) og Wilhelm Mohr passerer Homenkollanlegget 6. september 2014.

2) Ole Reistad var norsk idrettsmann, flyger og offiser. Her ved Metal (Standard) Moth DH60M 105.

3) Formasjon med Spitfire G-ILDA og Harvard T-6G LN-TEX over Holmenkollen med Bogstadvannet i bakgrunnen.

4) Publikumsområdet ble utvidet i 2012,

med Flydagen 3. juni. Eskil Amdal og

5) Wilhelm Mohr i Spitfire TR.9 i 2014.

1

2

3

1) Statssekretær Øystein Bø i Forsvarsdepartementet før flygning med Tiger Moth 189 under Flydagen 12. juni 2016.

2) Inspirasjon og glede på Flydagene. 3) Samling på Flydagen 12. juni 2016; Ole Jacob Flæten, Erling Kjærnes,

Rune Fromreide Sommer, Ole-Asbjørn Fauske, Øystein Bø, Jørn Holme og Finn Terje Skyrud foran Norseman R-AF.

VERDENS ELDSTE FLYBASE

FLYMILJØET PÅ KJELLER

Aerobatic Club of Norway - aerobatics.no

AeroMech AS - Aircraft Maintenance and Production

AIM Norway AS - RNoAF Maintenance Company - aimnorway.com

EAA Chapter 573 Norway - Experimental Aircrafts - eaa573.no

FLO - Norwegian Defence Logistic Organization - forsvaret.no/organisasjon/forsvarets-logistikkorganisasjon

FMA Air Power Capacity (FML) - forsvaret.no/forsvarsmateriell

Helikopterdrift - Geir Thyness - helikopter.no

Helitrans AS - helitrans.no

Kjeller Aerodrome Norway (KAN Interest Organization) - aerodrome.no

Kjeller Aero Senter (KAS) - kjellerflyplass.no

Kjeller Flyhistoriske Forening (KFF) - Kjeller Heritage Organization - kffkjeller.no

Kjeller Flyhistoriske Kulturpark (Stiftelsen KFK) - kjeller1912.no

Kjeller Sportsflyklubb (KSK) - kjellersportsflyklubb.no

LFK Hobbyflyklubb - lfkfhk.com

Luftfartsskolen (LFS) - flylfs.no

Nedre Romerike Flyklubb (NRF) - NRF Flying Club - NRF Flying School - nrfk.org

Noorduyn Norseman N-AF LN-TSN - <http://luftfartsmuseum.no/>

Norges Luftsportforbund (NLF) - nlf.no

Norwegian Spitfire Foundation (NSF) - norwegianspitfire.com

Norwegian Innovation Centre (NIC Prosjekt) - innovasjon.com

Oslo Flyklubb (OFK) - Oslo Flying Club - Oslo Flying School - osloflyklubb.org

RNoAF Test Pilots - forsvaret.no/forsvarsmateriell

Venneforeningen Kjeller Aerodrome - www.kjellervenner.no

Veteranflygruppen i NRF (NRFV) - Heritage Aircraft Kjeller - veteranfly.net

Warbirds of Norway (WoN) - warbirds.no

Takk til Jennifer C. Chisholm-Høibråten og alle andre som har deltatt i utarbeidelsen av notatet.

Foto: KFF, Forsvaret, Flynytt, NLF, KAN, Martin Bunæs, Eirik Østensjø, Gregorz Kozak,

Eirik Grønnvoll Irvoll og Lars Brede Grøndahl

Copyright © AERONORWAY (interesseorganisasjon under etablering)

aerodrome.no

Elever i Skedsmo foran Starfighter 755 under avslutningen av Den Kulturelle Skolesekken i 2015.
Kjeller Flyhistoriske Forening (KFF) arrangerer hver høst DKS i samarbeid med Skedsmo kommune.
Alle elever i 10. skoletrinn i Skedsmo får innblikk i flyteori, 2. verdenskrig, kald krig og Kjellers historie.